

Yttrande över remiss av slutbetänkande SOU 2025:17 Anpassning av svensk rätt till avskogningsförordning

Region Västerbotten tackar för möjligheten att lämna synpunkter på slutbetänkandet om anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. Vi vill härmed framföra våra synpunkter.

Jordbruket och skogsbruket är avgörande för en hållbar regional utveckling

Skogsbruket är en central näring i Västerbotten och bidrar till både sysselsättning och bioekonomi genom en grön värdekedja. Jordbruket, med mjölk- och nötköttproduktion som ryggrad, är lika viktigt. Det säkrar livsmedelsförsörjningen, bevarar öppna landskap och främjar biologisk mångfald. Tillsammans skapar dessa näringar förutsättningar för en levande landsbygd med befolkningsunderlag, service och infrastruktur. De är också viktiga för vår civila beredskap. Som regionalt utvecklingsansvariga är Region Västerbottens utgångspunkt att dessa näringar måste ha goda förutsättningar att utvecklas och verka långsiktigt.

Avskogningsförordningen bör omarbetas i grunden

Region Västerbotten stödjer förordningens syfte att motverka avskogning, men anser att den i sin nuvarande utformning behöver omarbetas i grunden. Förordningen bygger på en förenklad bild av vad som driver avskogning. Enligt FN är handel med trä inte en drivande faktor bakom global avskogning. Trots detta omfattas trävaror av förordningen, vilket riskerar att hämma utvecklingen av den biobaserade ekonomin och därmed försvåra klimatomställningen.

Förbudet mot att fälla träd för att skapa betesmark eller bygga stallar är särskilt problematiskt i norra Sverige, där endast en procent av marken utgörs av jordbruksmark. För att nå målen i de nationella och regionala livsmedelsstrategierna behöver andelen jordbruksmark snarare öka.

Förordningen riskerar också att skapa stor rättsosäkerhet. EU-kommissionen har tagit fram ett antal riktlinjer (guidelines) för hur medlemsstaterna ska tolka avskogningsförordningen och försöker genom guidelines komma till rätta med vissa av de grundläggande brister som finns i förordningen. Fler guidelines samt en delegerad akt är på väg. Vid en juridisk prövning är det dock förordningstexten som gäller. Denna diskrepans mellan förordning och guidelines leder till osäkerhet för både myndigheter och näringsliv, och med det följer en rädsla för att göra affärer och investeringar, vilket hämmar branschen.

Rättsosäkerheten och det allmänna krånglet som förordningen skapar riskerar även att styra mot ökad användning av mindre klimatvänliga material som plast och betong, då dessa inte omfattas av motsvarande reglering.

Region Västerbotten anser att regeringen, i sin dialog med EU:s institutioner och andra medlemsländer bör verka för en total omarbetning av avskogningsförordningen.

Med det sagt och med de osäkerheter som råder kring avskogningsförordningen följer nedan några synpunkter på utredningens förslag om hur avskogningsförordningen ska implementeras i svenska lagstiftning

Ny lag: Lagen om tillhandahållande av vissa råvaror och produkter*Ansvarig myndighet*

Region Västerbottens ser positivt på förslaget att Skogsstyrelsen får uppdraget som ansvarig för tillsyn och prövning gällande avskogningsförordning

Sanktioner

Region Västerbotten hyser en oro för att de föreslagna svenska sanktionerna kopplat till avskogningsförordningen riskerar att bli oproportionerliga och rättsosäkra. En möjlighet att öka rättssäkerheten är att avvakta med att införa sanktionsbestämmelser tills EU-kommissionens riktlinjer är mer utvecklade och rättsligt förankrade.

Avskogningsförordningens koppling till relevant nationell lagstiftning

Region Västerbotten anser att kopplingen mellan nationell lagstiftning och avskogningsdirektivet riskerar att skapa överlappande krav (dubbelreglering) och att Sverige därför bör vara restriktiv med att koppla nationell lagstiftning till avskogningsdirektivet. Endast svensk lagstiftning som specifikt berör avskogning bör kopplas till avskogningsförordningen.

Administrativa avgifter

Utredningen föreslår att regeringen ska ta fram en förordning om avgifter för tillsyn och prövning. Här är det intressant att titta på hur andra länder gör. Om Sverige ensidigt lägger kostnaderna på branschen kan det utgöra en konkurrensnackdel för svenska företag.

Kompletteringar av skogsvårdslagen

Region Västerbottens ställer sig försiktigt positiv till de nya begrepp som förslås införas i skogsvårdslagen (urskog, naturligt förnygrad skog, planterad skog, skogsplantage och skogsförstörelse). Det är oerhört viktigt med väldefinierade begrepp som betyder samma sak i olika lagstiftningar för att undvika förvirring och rättsosäkerhet. Även samhällsdebatten gynnas av väldefinierade begrepp.

Jämförelse med Finland

Region Västerbotten uppskattar att utredningen haft som utgångspunkt att minska administrativa kostnader och upprätthålla jord- och skogsbrukets konkurrenskraft.

Region Västerbotten noterar dock att Finland valt en mer pragmatisk väg i sin implementering av avskogningsförordningen, med ännu större fokus på att undvika regelkrångel och kostnadsökningar. Vi uppmanar därför regeringen att ta intryck av Finlands arbete i det fortsatta svenska genomförandet.

*Beslut i detta ärende har fattats av Regionala utvecklingsnämnden den 18 juni 2025 § 101.
Lena Friborg, samhällsbyggnadsstrateg har varit föredragande.*

Åsa Ågren Wikström (M)

Vice ordförande Regionala utvecklingsnämnden, Region Västerbotten